

ellentétben az öcsémmel. Én önállóbb voltam, a családot viszont egyesíteni kellett. Sok olyan dolgot is láttam, ami Németországban elképzelhetetlen volt. Ma is látom, amint családuk egy ismerősétől elvették egyik reggel a Kossuth Lajos utcai boltját. A tulajdonost két bőrkabátos ember várta a reggeli nyitáskor és elvették a kulcsokat. Ott kint minden romos volt, de nem éreztem a korlátokat, nagyobb volt ott a szabadság, mint Magyarországon. Szemünk láttára vették el még 1948-ban is többektől a házukat. Láttam, amint egy ismerősünket, a Krasznai Lászlót megbilincselve vitték el a rendőrök, évek múlva jött haza Szibériából. Később derült csak ki, hogy tévedésből tartoztatták le, a neve megegyezett egy körözött személlyel. Ment az utcán a „büdös svábozás” is. Úgy éreztem, mint akit itt megkötöztek, de aki ezt nem élte át, az nem is tudja mindezt elképzelni.

2006. LX. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / MŰHELY

426 MŰHELY

2006. LX. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / MŰHELY / Varga Imréné: A balfi kitelepítés 60. évfordulójára emlékeztek Uffenheimben

Varga Imréné: A balfi kitelepítés 60. évfordulójára emlékeztek Uffenheimben

Elindultam szép hazámbul....

2006. május 13-án a balfi énekkar kis csapata hozzátartozóival és rokonaival elindult Németországba, hogy részt vegyen a balfi kitelepítés 60. évfordulójára rendezendő összejövetelen (Wolfser Treffen). A balfi énekkar karnagya, Baader Erik szívesen vállalta, hogy kórusával részt vesz ezen az ünnepségen és elviszi a szülőföld üzenetét. Ez volt az első alkalom a találkozásra 60 év után.

Másnap, május 14-én a délelőtti próba után egy órakor kezdődött az ökumenikus istentisztelet a helyi evangélikus lelkész és a környék egyik katolikus lelkészének közreműködésével. A megjelentek az evangélikus templomot teljes egészében megtöltötték. Pörtl Róbert evangélikus lelkész köszöntötte a még élő balfi kitelepítetteket és hozzátartozóikat. Felidézte 1946. május 12-ét, amikor egy otthon maradt ember saját szekerekkel vitte ki őket az állomásra, és sajnálattal mondta nekik, hogy milyen csúnyán elbántak velük, pedig ezt nem érdemelték meg. A kitelepítetteket, akik minden ingó és ingatlan vagyonukat hátrahagyták, szekérrel és a legszükségesebb holmival vitték ki a Harka-kópházi vagy a fertőbozi állomásra. Itt marhavagonokba rakták őket, és indultak Németországba. A balfiak egyik része a hesseni tartományban fekvő Marburg környékére, a másik csoport pedig az uffenheimi körzetbe került (Bajorország).

Ezt követően a kórus felvonult az oltár elé és elénekelte az

„Elindultam szép hazámbul
Híres kis Magyarországbul
Visszanéztem félutambul
Szemembül a könny kicsordult”

kezdetű dalt, amely sokaknak szemébe könnyeket csalt. A kórus egyik tagja magyarul köszöntőt mondott, amit a karnagy németre fordított. „Bizony a könny kicsordul, valahányszor visszanézünk,

visszagondolunk. Önök, akik 60 évvel ezelőtt átéltek a kitelepítés szörnyű tényét, igazán tudják, mi az... Odahagyták hazájukat, rokonaikat, barátaikat, házaikat, ingóságait, és kényszerből elindultak a bizonytalan jövő felé. Mérhetetlen veszteség érte Önöket, Balfot és az ottmaradtakat. Az otthonukat elhagyni kényszerítettek örökké könnyezik e szörnyű eseményt. Balf mai lakói nevében mi, a balfi kórus tagjai, köszönteni jöttünk Önöket. Eljöttünk, hogy ezzel kifejezzük őszinte együttérzésünket... Többen Önök közül rendszeresen hazlátogatnak ma is, és látják [427](#)épülni, szépülni egykori falujukat. A ma Balfon élő 1300 fős közösség sokat tesz a környezete szebbé tételéért. Visszavárjuk Önöket és hozzátartozóikat...” Ezt követően még elénekelték az „Áldjad én lelkem...” kezdetű egyházi éneket és Kodály Zoltán Stabat Mater című művét.

Első sor (balról jobbra): Tóbi Gáborné, Kosztrián Gáborné
 második sor: Tóbi Csabáné, Steiner Jánosné, Baader Erik, Szabóné Puteáni-Holl Edit, Varga Ottóné
 harmadik sor: Lukács Ferenc, Varga Imre, Kisteleki György, Varga Imréné, Simon József, Hauer Ernőné,
 Hauer Ernő, Balogh Lajos, Foki Gáborné

Majd Pörtl Róbert a kitelepítésről és annak nehézségeiről beszélt: „...A szívünkől szakítottak ki egy darabot. A szülőhelyet nem lehet elfelejteni.” – mondta. Elmesélte, hogy 12 éves volt, amikor az édesanyjával és testvérével együtt kitelepítették őket. Balfon minden házat ismer, tudja, kik laktak benne. Minden házról története van, ami szép emlék. Tavaly járt Balfon, amikor is körbejárta a falut, keresve az emlékeket. Ivott savanyúvizet, a temetőben imádkozott az ott nyugvók felett. A templomban kereste a népviseletbe öltözött embereket. Visszaemlékezett gyermekkorára, amikor a falu feletti Hüttéből (kunyhó) nézte a szép kilátást a falura, a dűlőkre, a legelőkre, rétekre, ahol az emberek szorgalmasan dolgoztak, a kövekre, az almafákra, ahonnan almát csentek. „Balf az én Heimat-falum és az is marad, a honvágym nem múlik el soha...” Elmesélte, hogy az első összejövetelük 1946-ban a kitelepítés után két hónappal volt, azóta minden második évben ezt megismételték. Bejelentette, hogy ez a 60. évforduló az utolsó találkozó, [428](#)korukra való tekintettel. Majd megemlékezett az Uffenheimben

munkálkodott Danielisz Róbert és Schrödl lelkészekről, Hauer Pál szervezőről, és az elmúlt két évben elhaltakról név szerint. Befejezésül közös énekkel zárult az istentisztelet. Utána a közelben lévő kultúrházba ment át az összejövetel minden résztvevője, csaknem 300 fő, ahol kávé és sütemény mellett kötetlen beszélgetés folyt.

A kórus itt is fellépett és elénekelt a „Röslein auf der Heide...”, a „Kein schöner Land...”, a „Büjdosik az árva madár...” és a „Kis lak áll a nagy Duna mentében...” című magyar és német dalokat, amelyeket a közönség nagy tapsal jutalmazott. Lépten-nyomon könnyes szemmel, hálálkodva köszönték meg a karnagynak és a kórus tagjainak, hogy ezen a jubileumi ünnepségen most először vett részt ez a kis énekkar, akik elhozták Balfról a szülőföld szeretetét, üzenetét. Végezetül Pörtl Róbert az óhazáról készített filmet vetítette le és kommentálta. Ezzel véget is ért a jubileumi találkozó. Másnap Krammer úr (szintén balfi kitelepített) vezetésével a würzburgi püspöki palotát tekintette meg a kórus, pincéjében pedig borkóstolón vettek részt. Köszönettel tartozunk Szabó László ny. tanárnak, aki volt szíves részünkre Uffenheimben a Grünbaum hotelben kedvezményes áron szállást szerezni.

Május 16-án indult hazafelé a busz Uffenheimből. A kórus tagjai örömmel gondoltak vissza az ott eltöltött időre, s főleg arra, hogy énekükkel egy kis hazait adhattak az innen távol élőknek. Május 17-én a Frankische Landeszeitung beszámolt az összejövetelről. „... az uffenheimi idej találkozók különösen jól sikerült... A jubileumra igen távolról: Ausztráliából, az USA-ból, Svédországból is eljöttek... 60 évvel ezelőtt Balf majdnem 1400 lakosának el kellett hagynia faluját... Csupán 60-an maradtak vissza... Az autóbusszal érkezett 41 személy ... utazásának célja a kibékülés volt, és hogy egymásnak kezét nyújtsunk...”

2006. LX. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / MŰHELY / Hárs József: A soproni Szent Mihály-templom és a Pejacsevichek nyughelye Gróf Pejacsevich Károly temetési rendelkezése 1810-ből

Hárs József: A soproni Szent Mihály-templom és a Pejacsevichek nyughelye Gróf Pejacsevich Károly temetési rendelkezése 1810-ből

A Sopronban közel két évszázada meghalt gróf Pejacsevich Károlyt (1745–1815) [F11]¹²⁸⁽¹²⁸⁾ a város német színészetének és társadalmi, zenei életének felvirágoztatójaként tartjuk számon.¹²⁹⁽¹²⁹⁾ 1784-től, Bécsből Sopronba költözésétől 1813-ig, visszavonulásáig meghatározó személyiség, mint ahogy az volt évtizedekkel később id. Storno Ferenc is. Kapcsolódásuk a főnemesi család több tagját említő, a Szent Mihály-templomban látható ⁴²⁹hármás sírfelirat, amelyet – nagy valószínűséggel Károly unokájának, gróf Pejacsevich Juliánnak [F30] megrendelésére – a pályája elejét élő restaurátor alkotott újjá és foglalt egyetlen díszes keretbe.¹³⁰⁽¹³⁰⁾

A Pejacsevich család soproni jelenlétének emléke – különösen amióta eltűntették Petőfi téri palotájuk kapualjából a róluk szóló táblát, és az 1869 óta nevüket viselő kis közt Iskola közre keresztelték (1947) – visszaszorult a színház- és zenetörténetbe. Horvát származásuk pedig csak mostanában kezd érdekessé válni.¹³¹⁽¹³¹⁾ Nevük írásmódja máig bizonytalan. A „Pejacsevich” formát találjuk – a végrendeleten kívül – Károly saját kezű aláírásaiban. Úgy tudják (a cs talán erre utal), hogy otthon magyarul beszéltek.

A „nagy” Károly második felesége, gróf Erdődy Eleonóra, 1840-ben a Szt. Mihály-templom temetőjében (VI. fal, 18. sír, de ma csak a vasrácon lévő címer emlékeztet rá) lett elhelyezve.¹³²⁽¹³²⁾ Fiának, Ferdinándnak, aki a temetést intézte, Mária nevű – egy napot megélt – lányát azonban 1827-ben még a templomi kriptában temették el.